

ҲАБИБУЛЛО САИДҒАНИЕВ

МЕНИНГ ОППОҚ ДАЛАМ

Шеърлар

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти.

1980

ББК 84 Уз
С 21

Саидганиев Ҳабибулло.

Менинг оппоқ далам: Шеърлар. — Т.; Адабиёт ва санъат нашриёти, 1980, — 44 б.

Пахтазорда ҳар кимсага сигади ҳаддим,
Пахтазордан менга равшан кўринар иқбол.
Кўзларимда яшилликнинг бокира ҳиди,
Тушларимга кириб чиқар оппоқ бир хаёл.

Бу — Ҳабибулло Саидганиевнинг „Оқлик“ шеърдан олинган мисралардир. Шоирнинг шеърларида оппоқ хаёл, „оппоқ дала“, „оққуш“, „оқ кўнгил“ сингари ибораларни кўп учратамиз. Дарҳақиқат, хоҳ она-Ватан мавзуида бўлсин, хоҳ дўст-ёрлик, садоқат мавзуида бўлсин, шоир ёрқин туйғуларни тараннум этади.

Тўпلامдан халқлар бирдамлиги мавзуидаги шеърлар ҳам ўрин олган.

Саидганиев Х. Моё белое поле. Стихи.

ББК 84 Уз
Уз

С $\frac{70403 - 15}{M352(04) - 80}$ 69-80 4702057020

© Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1980 й.

* * *

Углир бир сатрда туғилмоқни истайман,
Дардли бир сатрда ўлмоқликни истайман,
Бу сен ҳақингда
    булса агар,
        Ватаним.

МАРВАРИД ДАЛАЛАР ҲАҚИДА ҚУШИҚ

Бугун кузнинг руҳи қалбимга ҳоким,
Кўзни қамаштирар олтин хазонлар.
Тун бўйи юлдузлар ёғару сскин,
Уйғониб кетаман бирдан азонлар.
Ҳислар ёмғирда қоламан бирдан,
Марварид далалар чорлар бағрига.
Ҳидлари жарангли жийда — гулбадан
Елларга тутқазмай турар баридан.
Анҳорлар бўйида тераклар чўчиб
Олисга йўл олган мисли турналар.
Толлар ҳам турмаклар сечин жунжикиб,
Олиса осмоннинг бағри тирналар...
Мен эса шабнамдан ичарман тўйиб
Заъфарон гулларга босиб лабимни,
Ватан деганларин янгида туйиб
Яна далаларга очгум қалбимни.

Елкасида ҳижрон билан,
орзу билан,
мақсад билан.

Ҳар бекатда

уни

Болакайлар кутиб олмас экан,

Қолмас экан оқ йўл тилаб

Йўлимизда рўй берардек

кори ҳол...

МАЙ ҚУШИҒИ

Водийда тонг отар оққушдек титраб,
Нур каби қанотин йиғолмай қирдан.
Мовийлик масканин кўклардан истаб
Қуёшга интилар майсалар ердан.
Чўққида чўғ бўлиб лолалар ёнур
Чаманнинг яшиллик қўшигин куйлаб.
Оламга ёмғирдек тўкилар зар-нур
Курраи заминни гулларга буркаб.
Қўшиқлар бағрида тин олар жаҳон,
Табиат йўқотган тушини излар,
Чамандан ўтмишлар сочишиб хандон
Эғнида атласни ёндирган қизлар.
Кун келди боланинг тушидек енгил,
Бирдамлик қўшигин айлағаймиз ёд.
Баҳорнинг нақадар уфқлари кенг
Баҳор ҳам мовийдир, мовий коинот

О Қ Л И К

Руҳим бугун оқликлардан топади таскин.
Кўнгил қўмсар қайнарбулоқ даламни.
Не учундир бошқа жойда Ватаним ҳисси
Пахтазордек титратмайди дилимни.

Пахтазорда ҳар кимсага сиғди ҳаддим,
Пахтазордан менга равшан кўринар иқбол.
Кўзларимда яшилликнинг бокира ҳиди,
Тушларимга кириб чиқар оппоқ бир хаёл.

Ойдин кеча, ойдек пахта қошида
Бир чол турар, умидлари билмаган тўзим.
Шу отахон жала урган пахтазорнинг бошида
Юм-юм йиғлаб турганини кўрганман ўзим...

Кўнглинг шунча бўш эдими, отахон?
Ғам билмасин пахтадайин оқ кўнглинг.
Йўл олганда олисларга кагтакон карвон
Ахир, оғир юкни танлаган ўзинг.

Мен бир нўноқ, ғўр қаламкаш, қийналиб
Тўкқунимча оқ қоғозга қатрани.
Пахтазорни деҳқон неча айланиб
Тоғ-тоғ қилиб уюб қўйди палтани.

Мен эса, бободехқон, мақтовингга тополмай қиёс
Ултирибман ҳисларимга беролмай сайқал.
Ва лекин биламан, бу тоғлар «оқ олтин»
тоғлари эмас —
Метин бардошингга қўйилган ҳайкал.

Руҳим бугун оқликлардан топади таскин,
Кўнгил қўмсар қайнарбулоқ даламни.
Не учундир бошқа жойда Ватаним ҳисси
Пахтазордек титратмайди дилимни.

УЙҚУСИЗЛИК

Тўқлигимдан уялиб кетаман баъзан,
Бутлигимдан,
Дунёда очларнинг кўплигидан,
Кўплигидан юлуларнинг.
Менинг Ватанимдан бўлса-да йироқда,
Ҳар саҳарда
Отам тенгги мўйсафид
муҳтожликнинг бетига
Шафақдайин парча-парча
тупуради қон.
Унинг умри соя солмиш кунларимга,
Менинг Ватанимдан бўлса-да йироқда.
Бўрон йиртган булутлардек тўшакда
қиз ётар
Ун тўрт яшар.
Ун тўрт кунли ойдеқ бўлғуси эди...
Ун тўрт пулга совурдилар номусин.
Сўнг
маломат тошини отдилар бир-бир
Бу тошлар болиш бўлиб қолмиш
шўрликка.
Тақдири қаро синглим,
Сенинг умринг соя солмиш кунларимга.
Тўқлигимдан уялиб кетаман баъзан

Бутлигимидан ҳам.

...Мабодо келиб қолса омадим

Гўзал бир эртақда битилган мисол

Ва

тутиб олсам қўлидан

Ложувард бахтни,

Бахтли бўлармидим ўшанда?

Токи бахтни

ҳаводек,

осмондек,

юлдузлардек

Тенг бўлишиб олмас экан халқлар

Бахтлилигим

фариштасиз

кўрниди кўзимга...

БЕТХОВЕН

Сени синаб кўрди яна табиат,
Энди эшитмассан навони ҳеч ҳам.
Қар қулоқларингга қулайди фақат
Титроқ юрагингдан тўкилган ғамлар.

Орган пардасини босасан шитоб,
Товушлар қуйлар айқаш ва уйқаш.
Қандайдир хонимлар қилади хитоб:
«Инқилоб!» — сенинг-чи қалбинг қонталаш.
Ўзингни отасан куйларга ёниб,
Ўзингни ўртайсан наmunча ахир.
Муҳаббат рангларин куйлардан топиб
Рангларда яшамоқ амри маҳолдир.
Севгилинг уқтирар ненидир тажанг,
Сенда-чи безовта илоҳий юрак,
«Турмуш, тўй», — деганин англадинг аранг,
Ҳайқирдинг: «Қонталаш оҳанглар керак!».

ЛОРҚАНИНГ СЎНГГИ ТУШИ

Осмон айланарди,
Осмон айланарди,
Осмон айланарди
Қузғунга.

ПАБЛО НЕРУДА

Сўнгсиз-сўнгсиз умрларнинг сўнггида
Бир севги бор безавол.
Бу севгининг мусафодир осмони,
Толе каби юлдузлари;
Саодатлидир қуёши,
Ниҳоясига етмай қолган китобингми осмон,
Неруда?
Сўзларинг эдими юлдузлар,
Неруда?
Меҳрингми эди қуёш,
Неруда?
Қуёшни осмоқчи бўлдилар
фашистлар,
Неруда?

БАДИҲА

Куй учиб юрибди хонамда титраб,
Адашиб қолгандек худди кабутар.
Узини отару ойнага қараб,
Нимқизил қонига шишани бўяр...
Бир ҳикмат айтару ерга қулайди
«Орзулар ўлади — инсон ўлмайди».
Куй учиб юрибди боғларда мискин,
Бир гунча бағрига кириб беркинар.
Келтирса шаббода гулларнинг исни
Ғойибдан садо-ла товушлар келар.
Орзулар ўлади — инсон ўлмайди».
«Илтижо қилинглар, гул сўлмасайди.
Куй учиб юрибди оламда яккаш
Гўёки оқ сочи тўзғиган она.
Қар — соқов қалбларга урар экан бош
Ёдимга тушади ойнали хона...
Шунда мажруҳ оҳанг эзиб куйлайди.
«Орзулар ўлади — инсон ўлмайди».
Куй учиб юрибди қалбимда, Ерда,
Унинг шиддатидан руҳим безиллар,
Куй титраб сўрайди: «Орзунг қаерда?»
«Орзуни қўйсанг-чи», — дейди баъзилар.
Ҳайқиргим келади: «Тўхтанг, бўлмайди.
Орзу ўлмасайди — инсон ўлмайди».

ҲАЛИМА ОПАНИНГ ҚЎШИҚЛАРИ

Водийда бурқсираб юрганда тутун,
Кўринган дарахтлар этилганда дор,
Эзгулик номардга бўлганда тутқун,
Оқ рангда ёғмайин қўйганида қор,
Бир қўшиқ ёғарди юлдуздан,
Бу қўшиқ ёруғроқ кундуздан.

Тутундан қорароқ эди бу дунё
Ой каби қизларин тангага сотиб.
Ешга тўла эди ғулули дарё
Оналар қолганда сочларин ёзиб.
Бир қўшиқ ёғарди юлдуздан,
Бу қўшиқ ёруғроқ кундуздан.

Паҳлавон уйқудан уйғонган каби
Халқим олганида қўлига қурол,
Кўкда озод учди тонгдек кабутар,
Бу тонгга ташланди калхатлар дарҳол.
Бир қўшиқ ёғарди юлдуздан,
Бу қўшиқ ёруғроқ кундуздан.

Чўққиларда дайдиб юрарди бўрон,
Фарёд урур эди тоғларга тўшин.
Сут каби сувингда оқарди армон

Ҳамзадай тошбўрон бўлганди қўшиқ...
Бир қўшиқ ёғарди юлдуздан,
Бу қўшиқ ёруғроқ кундуздан.

Бу замон тароват қўйнида олам,
Ой бўлиб тўлишган кўҳли келинчак.
Нурлардан аргимчоқ эшару шу дам
Қора тол шохига ташлар беланчак.
Бир қўшиқ ёғарди юлдуздан,
Бу қўшиқ ёруғроқ кундуздан.

ОЛТИН БАЛИҚ

Шамдек тўниб қолдим, денгиз, қошингда,
Сенсиз ҳаёт асли ўзи нимадир?
Бошим уриб келганим йўқ бойлик ишқида,
На хотиним бошлаб келди, на аччиқ тақдир.
Ҳар кимга ҳам ҳамроҳ экан олтин балиқ
жилвагар,

Мен ҳам олтин балиғимни тутмоқ ниятим.
Қўлимда бор на тўр ва на қармоқ ҳийлагар,
Менга умид — қалбимдаги оятдир.

Бир мартага сени тутиб олишим шаксиз,
Осонликча қўйворгали эмасман ҳеч анойи.
Менга олтин ваъда қилиб ўлтирма ҳадсиз,
Менга ваъда қилма турфа дунёни.
Ҳаёл оқар сокингина ҳамда беминнат,
Умид номли орол сари кетиб борар қайғим.
Ҳаётимда сени тутиб ололсам фақат,
Фақат эртак ҳады қилгин, олтин балиғим.

АРАВАГА ҚУШИЛГАН ХАШАКИ ОТ

Чавандозлар!

Едингиздами?

Зулукдек от эди Қорабайир,

Зулукдек!

Депсиниб қўйганида

Нурлар сачрар эди туёғидан

Чилангар қўлига

Қўйилган юлдузлар каби...

Тезликда шамол билан қилар эди рақобат.

Қорабайир армон эди кўпларга, чавандозлар!

Едингиздами?

Улоқ чопганида

Дўмбирага айланарди ер

Ҳислар чапак уриб

Рақсга тушиб кетар эди

юраклар!

Шодланиб гўзаллигидан

Қишнаб юборганида,

Борлиқ улкан қўнғироғу —

Жаранги эди овози,

Инсонларни

чорлагувчи байрамга.

Қорабайир армон эди кўпларга, чавандозлар!

Зулукдек от эди Қорабайир.

Шунчалар қароки
Узоқроқ тикилсангиз
Мовийлашиб кетар эди у
Орзудек.
Бир қиз севгисига умидвор йигит
Қорабайирни миниб борса қошига
Чил-чил синмас эди йигитлиги...
Қорабайир армон эди кўпларга,
чавандозлар!

У шундек от эди
Ушалмаган орзусида,
Чавандозлар!

* * *

Қизғиш қалтирайди ойнангдан чироқ,
Кечанинг кўзида сурмаранг соғинч.
Гўзалим, осмондир йироқ, ер йироқ,
Мовий юлдуз бўлиб боқурман, жоним.
Балким, хаёлиннга юлдузлар бўлиб
Бесабаб тўкилдим — ёдиннга олдинг.
Деразанг очдинг-у, хаёлчан кулиб
Шаррос нурларимни лабиннга босдинг.
Мен-ку бу оламда йўқ эдим, аммо —
Самога сочилдим. Асов эҳтирос!
Ахир, кўз ўнгингда куйгандим тамом
Энди-чи — нур бўлиб келурман холос..

* * *

Тухматдек ўқ отди кимдир панадан.
Жароҳатли қалбдан кўчмади фарёд.
Туманга ўралди борлиқ дафъатан,
Тумансиз эди-ку у севган ҳаёт.
У на судралди, на уринди беҳол.
Олмос кўзи ёнар ғазабга тўлиб.
Гарчи шом уфқидир қонли изтироб
Жасорат гуллари қолмади сўлиб.
Сўнгги иродасин бир ерга тўплар,
Чангалзорлар аро беркитар танин.
Ногоҳ чақмоқ урган чинордек қулар:
Йўлбарснинг ўлганин билмади ганим...

МЕН ТУШЛАРГА ИШОНМАЙМАН

«Ҳижронга қолмади ҳеч тоқатим,
Йўлга чиққил эртароқ», — деган
шаклсиз

Севгимни

Алоқа қутисига ташлаган куним,
Қуёшим,

Ойдек мактубинг қўлимга тегди.

Шошилиб чиқибман

поездга

Қақшаган асабларимга суяниб.

Сен ҳам

шошилиб чиқибсан

Ҳижрон рангли

заъфарон псездга

Ва улар

шитоб билан

интилармиш бир-бирларига

Танҳо йўлда,

Севгилим...

ОҚҚУШНИНГ ҚУШИҒИН ТИНГЛАБ

Бир қултум сув билан ичиб қўяйми сени,
Турибсан-ку бир ҳовуч нур каби покиза.
Бир қултум висолингга зор эдинг-ку мени
Субҳидамда юзин очган гулдек бокира,
Кеч ташламиш висол дамин тақдир ўртага,
Азалданми толеимга битилган фироқ.
Менинг қалбим иллатлардан сўнгсиз ўртанган,
Сенинг қалбинг чизилмаган қоғоз каби оқ,
Неча йиллар сени қўмсаб, кезиб саргардон,
Хаёлимдан яратдиму сиғиниб олдим.
Муҳаббатим кутмоқда деб олдда бегумон
Мени севган не-не қалбдан юлиниб қолдим.
Яқиндирмиз бугун икки қош орасидан,
Қўлим етар қўлгинангни тутгали бот-бот.
Қора тортар руҳим икки қош қорасидан,
Йиллар билан кириб келган ҳадик деган зот.
Бир қултум сув билан ичиб қўярдим сени
Ўзимдану ўйларимдан покроқ муҳаббат!
Кипригимда кўтариб ҳам юрардим сени
Ешлигингдек орзу бўлиб қолмасанг фақат...

* * *

Улмаган умиддек ҳали ёдимда
Сен билан ўтказган тотли кунларим.
Бир нафас кўрмасам сени ёнимда
Хонамга сиғмасди унсиз унларим.
Ёмғирдек қуйилиб келарди сўзлар.
Ҳеч ҳам қийналмасдик мавзуни излаб.
Бугун, не сабабким, маъюсдир кўзлар,
Бир нима ўртада қолди изиллаб.
Сўз излаб қоламиз баъзан соатлаб,
Нураб кетмасин деб ушбу эш ҳаёт.
Ҳар ким ўз ташвишини ўзи орқалаб
Қалтис йўлга юз тутдик наҳот?
Тонггача тебратиб чиқасан бешик.
Мен эса тонггача тебратиб қалам.
Дафъатан хотирам қоқади эшик,
Дафъатан ўртада севги ва алам.
Ҳали ҳам ёдимда: гулдек очилиб,
Бир бутун бахт эди муборак севги.
Биз уни бўлишиб олдик шошилиб,
Бир бутун бахт эди муборак севги...

СҮНГГИ КАЛИМА

Қасалхона.

Ешин яшаб қўйган чол.

Увоққина чол..

Неча кунким эрта ташлаб кетган кампири

Кириб чиқар тушига.

Йўлларига кумуш танга сочармиш,

Чорлар эмиш ённга.

Хўроз илк бор қичқириб

Тун ўтганин билдирса

Ҳуши келиб ўзига

Туш таъбирин ечар жим...

Кириб келар невараси

Бир қўлида дастурхон

Бир қўлида гул билан.

Бу гулларни отахон

Кўрган каби ҳилолни

Бир-бир суртиб кўзига

Сўз бошлади сўнг сокин:

— Тинчмисизлар, ўғлим?

Мана, баҳорга ҳам етказди ўзи,

Шунга ҳам шукур.

Кузда пайванд қилган гулларим

Ниш уриб қолишгандир?

Боргунимча авайлаб тургин ўзинг.

Қуриб қолса увол бўлади, увол.
Увол...
Увол...
Уввосга тўлди хона,
Ташқарида айни баҳор,
Ўз иши-ла банддир табиат...

* * *

Мен бугун дилимга дарахтнинг суратин чиздим,
У эса ўрмонга айланиб қолди субҳидам.

Субҳидам қушлари келди ўрмоннинг
сайроқи, ранг-баранг.

Ва қушлар қанотида олиб келди
Ложувард осмонимни.

Баъзилар дилимга тош отар

Мен эса қайтадан

Дарахтнинг суратин чизарман,

У эса қайтадан ўрмонга айланар субҳидам

Ва қушлар қанотида олиб кетажак

Ложувард осмонимни.

БИРИНЧИ ПАРВОЗ

Шовуллайди бепоён ўрмон,
Шовуллайди ҳисларим каби...
Қанотлари нимжон полапон
Учиб кетди инидан нари.
Турар эдим ҳовучлаб жонпи,
Жимиб қолди бирдан табиат.
Қучиб олгин дея осмонни
Тилар эдим қушчага омад...

УМИД ИПЛАРИ

Бир варрак учмоқда баҳор кўкида,
Остида чуғурлар уч-тўрт болакай.
Қувончдан қуёлмас ўзни бир ерга
Умид ипларини тутиб тургандай...
Кимдир ҳазил қилди қалтис, ўринсиз —
Уфқнинг ортида қолди варраги.
Навбаҳор тонгидек эди орзуси,
Варраксиз осмондек энди юраги.

ОДАМЛАР

Бир ҳовуч осмонга ўхшайди булоқ,
Осмонга ўхшаган феруза.

Кўпироқ қўшиққа ўхшайди булоқ,
Қўшиқдек мусаффо,

қўшиқдек тиниқ.

Бир куни одамлар топдилар уни

Ва узоқ тикилиб қолдилар..

Сўнг қўшиққа қондилар

Сўнг

чақа ҳам отдилар бағрига,

одамлар қизиқ.

Бирдан сўниб қолди мўъжиза қўшиқ,

одамлар қизиқ.

Ярага ўхшайди чақалар...

* * *

Бир парча ой оқар ойдинда,
Бир парча булутни оғичиб.
Оламнинг шодлигин олдида
Турибди муваққат қувончим.

Бир парча ой оқар ойдинда,
Қаҳқашон сочмоқда кумушин.
Оламнинг дардларин олдида
Турибди муваққат юмушим.

Бир парча ой оқар ойдинда,
Кечани ёритмоқ тилаги
Уйғотгин шу тунни, оламни,
Тинчима, бир парча юрагим...

* * *

Қатим-қатим шафақ нури
Тик қирғоқда суринур.
Қуздан қолган мезон каби
Пастда дарё кўринур..

Сокин-сокин қўшиқ келар,
Қўшиқларда бўлмас гард.
Афсонавий бир сеҳргар
Сўлим-сўлим табиат.

Қувончидан тўлибми ё
Йиғлаб олган гул-чечак.
Шода-шода маржон аро
Урик шохи беланчак.

* * *

Бугун рутубатдан холидир дунё,
Лолазорлар қалбга гулхан қалашар.
Туман аро қалқиб турган ҳилол, ё
Париларнинг рўмол тишлаб қарашин?

Ўнгирларда кўчиб юрар оҳулар,
Навбахорнинг сармаст бўлиб бўйидан.
Товус янглиғ уфқда булут кўринар,
Қаҳқаҳасин тўкиб кетар қўйнидан.

Водийларда кезиб юрар яшиллик,
Ҳаёт ўзи соҳибжамол бир малак!
Ҳар кимсага сингиб кетар яхшилик,
Новдаларга иниб қолар камалак...

ВАТАН ХУСУСИДА

Чексиз туманликлар, бўшлиқлар аро
Не бахтким, яралдинг курраи озод.
Ханжарнинг тигидек ҳамлакор армон
Ичинда туғилди ҳайрон одамзод.

Не бахтким, ястанган кўм-кўк багрдан
Жой олмиш Ватаним — музаффар диёр.
Ширин дамларимнинг ўтиб баҳридан
Сенинг толеингга бўлайин нисор.

Замонлар кўз очиб, келиб инқилоб
Сенга бахтнинг алвон тожини берди.
Бир ҳўл марвариддек турдинг-да қалқиб,
Сўнгра пахта бўлиб очилиб кетдинг.

Қалдирғочнинг бўлганида қаноти қоғоз,
Турналарнинг қанотида келганида ёз,
Юрагимда умидларим битганда баёз,
— Сизни ҳеч ҳам ўйламадим, — дединг кулганча,
Ўлди булбул, сўлиб қолгач дафъатан ғунча.

Қиймалардим тушларимни тун-ла эринмай.
Тушларимда қийнар эдим сени ҳам, нетай.
Қўлларимга лола тутдинг, сабабин айтмай,
— Сизни ҳеч ҳам ўйламадим, — дединг бемалол,
Қонлироқдир лолаларнинг рангидан хаёл.

Қор ёғарди этак-этак — жонсиз капалак,
Менинг севгим таранг турган хавfli камалак.
Мен на сайёд, сен ҳам на сайд, ўртада фалак.
— Сизни ҳеч ҳам ўйламадим, — дединг гуноҳкор,
Куз ўтганди, қиш ўтганди, ўтганди баҳор...

■ ■ ■
„Азал котиблари ушиоқ
бахтин қора ёзмишлар“.
Ф у з у л и й.

Эсмеральда!
Не қиларди севиб қўя қолсанг Квазимодони.
Ахир,
Ойнинг нурларидан момиқроқ эди унинг севгиси.
Эсмеральда!
У-ку билар эди хунуклигини тошбақадан ҳам,
Шунинг учун
У тайёр эди
Дунёдаги жамики кўзгуларни
Чил-чил синдирмакка бирма-бир,
У тасаввур эта олмас эди башарасини
Сенинг мукамал ҳусни жамолнинг олдида.
Эсмеральда!
Агар сен сева олганигда Квазимодони,
Сенинг
Бир гул умридек
Муборак ўлиминг арафасида,
Биби Марьям ибодатхонасининг
тош деворлари ортида
Зулайҳонинг хаёлларин ром этган
Юсуф бўлиб уйғонар эди Квазимодо,

Агар сен уни сева олганинда,
Эсмеральда!

Чунки сен унга
Туғма кўр,
Умрида бир марта
Тушида йиғлаб топган ёруглик каби
Мўъжиза эдинг.

• • •

Илинжим бағримдан кетди узилиб,
Дарахтдан узилган сўнгги барг каби.
Кафтимда негадир кўзсиз узугинг,
Кафтимда узугинг сўнгги дард каби.

Дарахтлар турарлар ялангоч, ҳорғин,
Заъфарон барглардан узмайин кўзин.
Табиат, сен уни бағрингга олгин,
Табиат, дарахтга бера қол тўзим...

* * *

Боғлар гўлғанади хотинч, энтикиб,
Рангпар хазонларга тўладир хилқат.
Тинчини йўқотган қалбим қимтиниб,
Сокин йўлларингдан топармиди бахт?

Руҳимда адашган шамоллар расми,
Руҳимда гулларнинг тиник чиройи.
Руҳимда тўкилган япроқлар акси,
Сенда эса унинг титроқ хаёли.

Мен энди гулларга ўқиб дostonлар
Юрурман қалбимга қўндирмай ғубор,
Сарғайган хазонлар аро мастона
Мен сени куйлайман, мунаввар баҳор!

Мен энди юлдузга боқиб азонлар
Муҳаббат макрига тушмогим душвор.
Сарғайган хазонлар аро мастона
Мен сени куйлайман, мунаввар баҳор.

Мен энди, мен энди...

* * *

(Жак Превердан)

Мен бугун бозорга бордим,
Қуш бозорига
Ва сенга атаб сотиб олдим қушлардан,
Менинг севгилим.
Мен бугун бозорга бордим,
Гул бозорига
Ва сенга атаб сотиб олдим гуллардан,
Менинг севгилим.
Мен бугун бозорга бордим,
Темирчилар растасига
Ва сенга атаб сотиб олдим занжирдан,
Оғир занжирдан,
Менинг севгилим.
Сўнг...
Қул бозорига бордим
Ва сени узоқ ахтардим,
Аммо тополмадим изингни,
Менинг севгилим.

МУНДАРИЖА

„Ўтлиғ бир сатрда ...“	3
Марварид далалар ҳақида қўшиқ	4
Поезд	5
Май қўшиғи	7
Оқлик	8
Уйқусизлик	10
Бетховен	12
Лорканинг сўнгги туши	13
Пабло Неруда	14
Бадиҳа	15
Ҳалима опанинг қўшиқлари	16
Олтин балиқ	18
Аравага қўшилган хашаки от	19
„Қизғиш қалтирайди ойнангдан чироқ“	21
„Тухматдек ўқ отдим“	22
Мен тушларга ишонмайман	23
Оққушнинг қўшиғин тинглаб	24
„Ўлмаган умиддек...“	25
Сўнгги калима	26
„Мен бугун дилимга дарахтининг суратин чиздим“	28
Биринчи парвоз	29
Умид иплари	30
Одамлар	31
„Бир парча ой оқар ойдинда“	32

Қатим-қатим шафақ нури	33
„Бугун рутубатдан холидир дунё“	34
Ватан хусусида	35
„Қалдирғочнинг бўлганида қаноти қоғоз“	36
„Эсмеральда!“	37
„Илинжим бағримдан кетди узилиб“	39
„Боғлар тўлғанади нотинч, энтикиб“	40
„Мен бугун бозорга бордим“	41

На узбекском языке

ХАБИБУЛЛА САИДГАНИЕВ

МОЁ БЕЛОЕ ПОЛЕ

Стихи

Редактор *М. Аъзам*

Рассом *Т. Редкина*

Расмлар редактори *А. Бобров*

Техн. редактор *М. Исмоилова*

Корректор *Д. Муҳиддинова*

ИБ № 1269

Босмахонага берилди 21.09.79. Босишга рухсат этилди 15.1.80 й.
Р 03713. Формати 70 × 108 ¹/₃₂. Босмахона қоғози № 1. Адабий
гарнитура. Юқори босма. Шартли босма л. 1,375. Нашр л. 0,95.
Тиражи 5000. Заказ № 6150. Баҳоси 10 т. Гафур Гулом номида-
ги Адабиёт ва санъат нашриёти. Тошкент 700129. Навоий кўча-
си, 33. Ўзбекистон ССР Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдо-
си ишлари бўйича область бошқармасининг Морозов номли босма-
хонаси. Самарқанд, У. Турсунов кўчаси, 82.